

Očkování prokazatelně zachraňuje miliony životů ročně, využijme základní pilíř prevence

28.1.2026 - | Ministerstvo zdravotnictví ČR

Očkování patří mezi nejvýznamnější úspěchy moderní medicíny a představuje klíčový pilíř prevence infekčních onemocnění. Chrání jednotlivce i celou společnost a při dostatečné proočkovanosti umožňuje dosažení kolektivní imunity. Díky ní je populace odolnější vůči šíření nemocí a zároveň jsou chráněni i ti, kteří se ze zdravotních důvodů očkovat nemohou.

Podle dat Světové zdravotnické organizace (WHO) očkování každoročně zachraňuje 3,5 až 5 milionů životů. Zabráňuje úmrtí na nemoci jako jsou například záškrť, tetanus, černý kašel, ale i chřipka či spalničky. Díky systematickým očkovacím programům se podařilo zcela vymýtit pravé neštovice a výrazně omezit výskyt dětské obrny.

Globální očkovací programy od roku 1974 zachránily odhadem 154 miliónů životů, z toho 146 milionů u dětí mladších 5 let a 101 milionu u dětí mladších 1 roku.

V České republice funguje systém pravidelného očkování v rámci očkovacího kalendáře, který dlouhodobě přispívá k ochraně veřejného zdraví. Tato očkování jsou hrazena z veřejného zdravotního pojištění a chrání před smrtelnými nemocemi, které dříve měly fatální následky. Dnes se s nimi právě díky proočkovanosti setkáváme jen výjimečně, což vede k mylné představě, že se není třeba očkovat. U některých typů očkování se proto v posledních letech projevil mírný pokles motivace. U dospělé populace pak zůstává prostor ke zvýšení proočkovanosti zejména u dobrovolných vakcín, jako jsou chřipka, klíšťová encefalitida či černý kašel.

„Aby nedošlo k epidemickému šíření nemocí, je obecně zapotřebí vysoké proočkovanosti populace. Téma je přitom velmi aktuální. Pro příklad, u záškrtu se bavíme o potřebě minimálně 85 % proočkovanosti. U černého kašle nebo spalniček by měla být 95 % a více, což jsou tedy hodnoty, kterých třeba právě u spalniček v ČR nedosahujeme. Tam v posledních letech, jak u nás, tak i v zahraničí, se proočkovanost snižuje a ruku v ruce s tím jde nárůst výskytu spalniček,“ uvádí konkrétní dopady hlavní hygienička a ředitelka Státního zdravotního ústavu Barbora Macková.

„U chřipky je proočkovanost populace ve věku 65+ let v ČR dlouhodobě na úrovni jen těsně nad 20 %, což je ve srovnání se západoevropskými zeměmi v průměru 2x až 3x méně. Stejně tak nízká jsou čísla proočkovanosti proti klíšťové encefalitidě, která ukazují na proočkovanost alespoň jednou dávkou jen u třetiny osob, zatímco například v sousedním Rakousku se proočkovanost pohybuje mezi 80 a 90 %. Přitom v obou případech mají nejrizikovější skupiny toto očkování hrazeno ze zdravotního pojištění,“ upozorňuje vedoucí Oddělení infekčních nemocí SZÚ Jan Kynčl.

„Díky vysoké proočkovanosti dochází k výraznému poklesu incidence i prevalence závažných infekčních nemocí. Významným přínosem očkování je tak snížení spotřeby antibiotik. Prevence bakteriálních infekcí (např. pneumokokových) i virových onemocnění, u nichž často dochází k nadužívání antibiotik, vede k menší preskripci těchto léčiv. Tím

očkovaní nepřímo přispívá k omezování rozvoje antibiotické rezistence, která představuje jeden z nejzávažnějších současných problémů veřejného zdraví,“ doplňuje benefity očkování zástupkyně vedoucího Oddělení infekčních nemocí SZÚ Kateřina Fabiánová.

„Očkování je jedním z účinných a zároveň ekonomicky efektivních nástrojů, který v oblasti veřejného zdraví máme. Nechrání pouze očkované, ale díky principu kolektivní imunity zajišťuje ochranu i pro ty nejohroženější, malé děti, seniory či pacienty s oslabenou imunitou. Právě proto je podpora očkování klíčovou součástí odpovědné zdravotní politiky,“ uvedl ministr zdravotnictví Adam Vojtěch s tím, že prevence je vždy efektivnější a bezpečnější než následná léčba komplikací již rozvinutých onemocnění. **„Doporučuji každému, aby očkování vždy konzultoval se svým praktickým lékařem. Ten nejlépe posoudí individuální situaci pacienta, navrhne vhodný postup a zároveň vysvětlí případná rizika,**“ uzavřel ministr zdravotnictví.

<https://mzd.gov.cz/tiskove-centrum-mz/ockovani-prokazatelne-zachranuje-miliony-zivotu-rocne-vyuzivame-zakladni-pilir-prevence>